

нты, определяющие связи *virtus* и общественно-религиозной сферы. Периферию концепта составляют семы "сила", "ценность", "женская доблесть".

Ключевые слова: концепт, мораль, добродетель, культура, мировоззрение, вербализация.

N. Chernenko, PhD Student

Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

The social and philosophic impact on the virtue conceptualization in the ancient Rome culture by means of Latin language

Concept VIRTUS represents the peculiarities of moral conceptualization by means of Latin language. The semantics evolution of VIRTUS concept had been influenced by the specific cultural, religious and social circumstances of ancient Rome. Thanks to its great moral value as men courage, virtus subsequently transformed into fundamental moral category – virtue. This semantic transformation confirms the uniqueness of VIRTUS concept. The central semantic area of VIRTUS concept contains two main meanings – courage and moral virtue. Subconcepts FIDES, PIETAS are located in the semantics area near the central one. Such meanings as "power", "meritoriousness", "quality" compose the peripheral part of the VIRTUS concept.

Keywords: concept, morality, virtue, semantics, ethics, culture.

УДК: 8 (81.371)

А. О. Черніченко, студ.

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

МАНІФЕСТАЦІЯ СИМВОЛУ *MARY MAGDALENE* У СТРУКТУРІ ХУДОЖНЬОГО КОНЦЕПТУ *RELIGION* В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (на матеріалі твору Дена Брауна "The da Vinci Code")

*У статті проаналізовано структуру концепту RELIGION в англійській мові на матеріалі твору "The da Vinci Code" Д. Брауна. Визначено формалізовану модель фрейму RELIGION, яка складається з чотирьох компонентів, що акумулюють релігійні знання, сформовані у свідомості людини. Досліджено маніфестацію стрижневого символу художнього концепту, *Mary Magdalene*, що відіграє провідну роль у поєднанні структурних компонентів досліджуваного концепту.*

Ключові слова: концепт, фрейм, ментальний лексикон, імпліцитна маніфестація

Релігія є духовним феноменом, що виражає віру людини в надприродне начало – джерело буття всього існуючого, яке є для неї засобом спілкування з ним, входження в його світ. Якщо людина повністю засвоює все, що пропонує їй релігія, починає втілювати набуте у життя, то реалізація себе у соціальних інституціях суспільства отримує релігійне забарвлення. Ми не можемо трактувати релігію спрощено, оскільки форми суспільної свідомості є суттєвим компонентом духовної культури [7].

Метою пропонованого аналізу є дослідження символу *Mary Magdalene* у художньому концепті *RELIGION* в англійській мові на матеріалі твору Дена Брауна "*The da Vinci Code*".

Для досягнення поставленої мети вбачаємо за необхідне вирішення таких **завдань**:

- визначити провідні властивості та ознаки художніх концептів;
- встановити концептуальну структуру *RELIGION* в англійській мові;
- визначити зв'язки структурних компонентів концепту *RELIGION*;
- розглянути символ *Mary Magdalene* як один із компонентів комплексу ірраціонального, що міститься у структурі концепту *RELIGION*.

Об'єктом пропонованого дослідження є художній концепт *RELIGION* в англійській мові як складна система понять, що акумулює знання різних груп людей про релігію. **Предметом** дослідження є вербальна маніфестація провідного символу ідеї релігії *Mary Magdalene* у художньому концепті *RELIGION* в англійській мові (на матеріалі твору Дена Брауна "*The da Vinci Code*").

Поняття *RELIGION* є дискретною одиницею колективної свідомості носіїв англійської мови про духовну культуру людини [2, с. 95]. Отже, спираючись на твердження, що поняття знаходять репрезентацію в ментальному лексиконі й відбиваються у значенні слова, робимо припущення про маніфестацію поняття релігії в концепті *RELIGION* [4, с. 316].

Таким чином у творі "*The da Vinci Code*" Дена Брауна поняття *RELIGION* представлено як компонент форми людської свідомості, який розкривається автором за допомогою лексичних

засобів, що вербалізують різнобічне уявлення носіїв англійської мови про релігійну картину світу. У ході дослідження визначаємо, що формалізована модель поняття *RELIGION* у творі Дена Брауна представлена відповідним фреймом, який містить 4 слоти на позначення розуміння поняття релігії представниками:

- 1) суспільної більшості (**Average people**);
- 2) особами, задіяними в релігійній справі (**Men of God**);
- 3) людьми, що займаються детальним дослідженням релігії та її таємниць (**Interested people**);
- 4) колом утаємничених осіб, завданням яких є оберігати істину від впливу служителів церкви (**Secret society**).

Досліджуваний концепт психологічно складний і вільний від рамок логічного визначення. Він являє собою комплекс ірраціонального, вираженого через символи, які мають внутрішній зв'язок зі своїми значеннями. Такий зв'язок є підтвердженням того, що концепт *RELIGION* тягнє до потенційних образів і скерований на них. Аналізуючи досліджуваний концепт приходимо до думки, що основним символом у творі Дена Брауна "The da Vinci Code" є образ Марії Магдалини, який відображає сприйняття та усвідомлення релігії різними людьми у задумі автора твору (див. рис.1). Спостерігаємо, що зі зміною оточення, в якому реалізується символ Марії Магдалини, поглиблюється його розуміння.

Фрейм <i>Religion</i>				
Слот <i>Average people</i>	Слот <i>Men of God</i>	Слот <i>Interested people</i>		Слот <i>Secret society</i>
Підслот <i>Mary Magdalene</i>	Підслот <i>Jesus Christ</i>	Підслот <i>Christian</i>	Підслот <i>Priory of Sion</i>	Підслот <i>Mary Magdalene</i>
Підслот <i>Religion for multitude</i>	Підслот <i>Mary Magdalene</i>	Підслот <i>Symbology</i>		
Підслот <i>Misconception</i>	Підслот <i>The Truth</i>			

Рис. 1

Рис. 2

Враховуючи думку Ю.С. Степанова, який пропонує аналізувати концепт, шляхом розширення його на активний шар; пасивний шар; та внутрішню форму концепту [8], вбачаємо можливим припустити, що оскільки символ *Mary Magdalene* у кожному компоненті концепту репрезентує окрема лексема або їх група, вважаємо, що автор зображує у романі сприйняття ідеї *RELIGION* виділеними групами людей у вигляді айсбергу (див. рис. 2).

Відповідно, якщо розглядати концепт *RELIGION*, у якому реалізується символ *Mary Magdalene* за методом, запропонованим В.І. Карасиком, можемо визначити, що до **активного шару** концепту *RELIGION* належить компонент *average people*. Наприклад, загальноприйнята думка про Марію Магдаліну як про блудницю, знаходить відображення у дослідженому творі у лексичній одиниці *prostitute*: "*That, my dear,*" *Teabing replied, "is Mary Magdalene."* *Sophie turned. "The prostitute?"* [13, с. 205], що вказує на сприйняття образу Марії Магдаліни суспільною більшістю (*average people*), яка володіє лише загальними знаннями в області релігії. Автор твору вказує на хибне тлумачення народом ества Марії Магдаліни, і наголошує: "*Magdalene was no such thing. That unfortunate misconception is the legacy of a smear campaign launched by the early Church.*" [13, с. 205].

Пасивний шар концепту *RELIGION* представлений лексемами на позначення релігійних понять, відомих особам, задіяним у релігійній справі (*men of God*) і репрезентують уявлення про релігію, як рушійну силу усього людства, які здебільшого нав'язує церква. Для кола осіб, задіяних у церковній справі (*men of God*), Магдаліна є містичною особою, на що вказує автор у творі: "*To this day, the troubadours sang songs extolling the virtues*

of "our Lady"—a mysterious and beautiful woman to whom they pledged themselves forever". [13, с. 328]. Беручи до уваги особливості погляду Дена Брауна на Марію Магдалину, та факти, наведені у творі, розуміємо, що автор показує: Марія дійсно становила для церкви велику загрозу, адже ця жінка, як довідуємося, мала продовжити царський рід, а саме – рід Ісуса Христа: "**The Church needed to defame Mary Magdalene in order to cover up her dangerous secret – her role as the Holy Grail**" [13, с. 205].

Компоненти концепту *interested people* та *secret society* складають **внутрішній шар** концепту *RELIGION*, оскільки об'єднують поняття, відомі спеціалістам і недоступні для розуміння суспільній більшості. Саме вони розкривають істинне значення досліджуваного символу.

Наприклад, у середовищі осіб, зацікавлених у дослідженні маловідомих аспектів релігії (*interested people*) ідею Марії Магдалини маніфестують лексичні одиниці: **Holy Grail, companion**. Ден Браун зазначає, що Святим Граалем (**Holy Grail**), тобто Чашею Христа, називали жінку, яка носила у своєму лоні прямого кровного нащадка Месії. Напр.: "**Mary Magdalene – the female womb that carried Jesus' royal bloodline**" [13, с. 210]. Концепція Дена Брауна переконує читача в тому, що Ісус не міг бути холостяком, оскільки був євреєм, тому судження автора на рахунок одруження Христа із Марією, представниці царського роду Вєніаміна, дійсно можна вважати достовірними та фактично підтвердженими. Автор у творі згадує також і про те, що ім'я Ісуса неодноразово зустрічається у контексті різних неканонічних праць поряд із ім'ям його супутниці. Ден Браун пояснює, що лексема **companion** у таких працях вживалася як повний синонім до **spouse**, тобто "дружина". Напр.: "...the word **companion**, in those days, literally meant **spouse**" [13, с. 207].

Найбільшу кількість лексичних засобів на позначення досліджуваного символу фіксуються в оточенні утаємничених у секрет особи Марії Магдалини (*secret society*). Наприклад: **the Goddess, Matrimonio, Royal Blood, our Lady, the Chalice, the Sangreal, the spouse, the wronged Queen**. Виокремлені лексичні одиниці вживаються на позначення псевдонімів Марії Магдалини. Напр.:

"*Sangreal... Sang Real... San Greal... Royal Blood... Holy Grail...*" [13, с. 213]. Автор зазначає, що підставою для великої кількості псевдонімів Магдалини є гоніння та переслідування, спричинені церквою: "*Because her name was forbidden by the Church, Mary Magdalene became secretly known by many pseudonyms—the Chalice, the Holy Grail, and the Rose*" [13, с. 214]. Ім'я Марії Магдалини заборонялося під прикриттям її вигаданої, як вказує автор, гріховності. Насправді церква приховувала під наклепами про блудницю особу, яка становила значно більшу загрозу. Розкриття таємниці Магдалини та Христа, за авторською концепцією, могло призвести до руйнування усталених релігійних уявлень суспільної більшості. Як відомо, наслідком цього став би вихід із-під контролю церкви усіх найважливіших механізмів життя людей. Таким чином, церква як особлива інстанція, що "транслює" віру і звертання людей до Господа втратила б свою вагу.

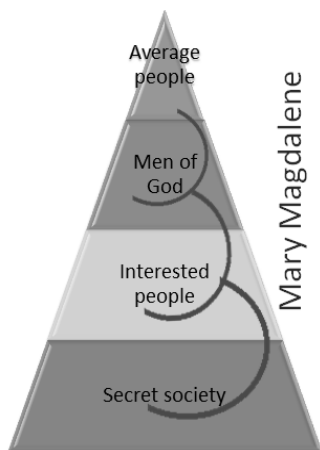

Рис. 3

Символ *Mary Magdalene* займає особливе місце у структурі художнього концепту *RELIGION*, оскільки автор наголошує, що таємниця Магдалини є таємницею усього твору, і виступає уявною спіраллю, яка поєднує головні чотири складові індивідуального концепту *RELIGION* Дена Брауна (див. рис. 3).

Оскільки концепт *RELIGION* є художнім, автор має право формувати його у власному творі, виходячи за межі традиційного розуміння понять. На прикладі вживання псевдонімів Марії Магдалини проілюстровано, як Ден Браун користується загальновідомими поняттями в новому переносному значенні. Наприклад, термін *Sangreal* на позначення традиційного релігійного терміну Чаша Христова позначає у творі приховане ім'я Магдалини, у розумінні утаємничених осіб.

Розглядаючи маніфестацію символу *Mary Magdalene* у досліджуваному творі, можемо зробити припущення про його імпліцитність. Символ *Mary Magdalene* справляє вплив на інтерпретацію ідеї релігії людьми та відображення цього поняття у їх ментальному лексиконі. Якщо в активному шарі концепту функціонують лексеми, якими оперують суспільна більшість, то в пасивному містяться такі, які певним чином можуть пояснити причину виникнення подібних переконань. У такому випадку приховану форму концепту становлять лексеми, в яких реалізується істинне підґрунтя подібного упередження серед людей, які не задіяні в церковній справі і не цікавляться релігією заради задоволення естетичних інтересів. Крім того, як ми мали змогу переконатися, тут знаходимо відповідь на те, чому представники духовенства вважали за потрібне створити хибне уявлення про особу Марії Магдалини.

Опираючись на авторську концепцію презентації поняття релігії, розуміємо, що вагомим компонентом ідеї *RELIGION* є певна містичність і таємність яка втілюється в основному образі концепту, *Mary Magdalene*. У результаті проведеного дослідження приходимо до висновку, що маніфестація символу *Mary Magdalene* у творі Дена Брауна є імпліцитною, оскільки вона впливає на розуміння поняття релігії різними людьми, провокуючи певним чином на домислювання. Це і дає можливість виявити специфіку імпліцитного у символі.

Отримані результати дослідження, його основні положення та висновки сприяють систематизації знань ідеї *RELIGION* в англійській мові і роблять можливим подальше вивчення проблеми лінгвокогнітивного моделювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аскольдов С. А. Концепт и слово / С. А. Аскольдов // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста [антология] – М., 1997. – С. 267–279.
2. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка: [монография] / А. П. Бабушкин. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1996. – 104 с.
3. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов // Вісник Черкаського університету. – Сер. Філологічні науки. – 1999. – Вип. 11. – С. 12–25.
4. Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в осознании мира: [монография] / Е.С.Кубрякова. – М.: Язык славянской культуры, 2004. – 555 с.

5. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрат Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов. – М. : Изд-во МГУ, 1997. – 245 с.
6. Кухаренко В. А. Интерпретация текста / Валерия Андреевна Кухаренко – М. : Просвещение, 1988. – 188.
7. Лубський В. І., Бурлак С. М. Рельгійєзнавство. [Електронний ресурс – <http://buklib.net/books/30055/>]
8. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры: 3-е изд. – М. : Академический проект, 2004. С. 42–67.
9. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения / Михаил Валентинович Никитин. – М.: Мысль, 1988. – 248 с.
10. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания: Пер. с англ. // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1988. – Вып. 23. – С. 52–92.
11. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енцикл. словник для фахівців. – К.: Артк, 1998. – 336 с.
12. <http://www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/991.html>
13. Dan Brown. The da Vinci Code. [Електронний ресурс – <http://ua.bookfi.org/book/202485/>]

Стаття надійшла до редакції 27.04.15

А. О. Черниченко, студ.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченка

**Манифестация символа Mary Magdalene в структуре
художественного концепта RELIGION в английском языке
(на материале романа Дэна Брауна "The da Vinci Code")**

В статье проанализирована структура концепта RELIGION в английском языке на материале художественного произведения "The da Vinci Code" Д. Брауна. Определяется формализованная модель фрейма RELIGION, которая состоит из четырех компонентов, аккумулирующих религиозные знания, сформированные в сознании человека. Исследована манифестация главного символа художественного концепта, Mary Magdalene, что играет ведущую роль в сочетании структурных компонентов исследуемого концепта.

Ключевые слова: концепт, фрейм, ментальный лексикон, имплицитная манифестация

A. Chernichenko, Student
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

**The manifestation of the symbol
Mary Magdalene in the structure of the artistic concept RELIGION
in the english language (based on the novel
"The da Vinci Code" by Dan Brown)**

The paper analyses the structure of the concept RELIGION represented in the novel "The da Vinci Code" by Dan Brown and defines the formalized model of the

frame RELIGION, which consists of four constituents that accumulate religion knowledge in the human mind. It examines the manifestation of the symbol Mary Magdalene, a nuclear binding element of the artistic concept RELIGION.

Key words: concept, frame, mental lexicon, implicit manifestation

УДК 811.581: 81'37

С. О. Чижевська, асп.

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ПОНЯТТЯ ПАРЕМІЙ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ: СУЮЙ ТА ЯНЬЮЙ

У статті розглянуто поняття паремій, прислів'їв та приказок, а також їх відмінності та ознаки. Коротко окреслено періодизацію дослідження ХХ ст. китайських прислів'їв та приказок. Здійснено аналіз таких понять як суюй та яньюй, що належать до сталих народних висловів, та визначено їх місце серед інших фразеологічних одиниць китайської мови.

Ключові слова: паремії, прислів'я та приказки, суюй, яньюй, фразеологія китайської мови, пареміологія

Тривалий час у лінгвістиці існували дискусії щодо включення прислів'їв та приказок (як предмет вивчення) у фразеологію, і це було пов'язано із проблемою виокремлення фразеології як такої. Певний час науковці підтверджували або ж навпаки заперечували зв'язок прислів'їв та приказок із фразеологією. Дослідженням даної проблеми займалися В.Л. Архангельський, О.М. Бабкін, В.В. Виноградов, В.П. Жуков, О.В. Кунін, Б.О. Ларин, З.Д. Попова, М.М. Шанський та інші мовознавці. Тим не менш на сьогоднішній день побутує думка, що пареміологія (від *гр. вислів, притча*) це одна з галузей фразеології, яка займається вивченням прислів'їв та приказок і сягає ще часів Аристотеля [6, с. 10]. Іншими словами, це своєрідний "світ", що відображає, зберігає та передає культурні цінності певного народу, сукупність всіх його народних висловів різних за походженням та часом виникнення.